

Mr. sc. Žana Pedić

Zagreb

E-mail: zana.pedic@gmail.com

NEPROFITNI SEKTOR I RIZIK OD FINANCIRANJA TERORIZMA

UDK / UDC: 061.2.003.2:323.28

JEL klasifikacija / JEL classification: L39

Pregledni rad / Review

Primljeno / Received: 14. listopada 2009. / October 14, 2009

Prihvaćeno za tisak / Accepted for publishing: 9. lipnja 2010. / June 9, 2010

Sažetak

U članku, koji se bavi rizikom od financiranja terorizma povezanim s neprofitnim sektorom¹, navode se: osnovna shvaćanja neprofitnih organizacija, terorizma i financiranja terorizma, specifičnosti fenomena financiranja terorizma, razlozi za rizičnost neprofitnog sektora u smislu financiranja terorizma, tipologije i načini zlouporabe neprofitnog sektora za financiranje terorizma i mjere za njegovu sprječavanje te uloga međunarodne zajednice u borbi protiv financiranja terorizma.

Ključne riječi: *terorizam, financiranje terorizma, rizik od financiranja terorizma, neprofitni sektor, tipologije i načini financiranja terorizma.*

1. UVOD

Iako su fenomeni terorizma i financiranja terorizma aktualni proteklih 30-ak godina, teroristički napadi koji su se na svjetskoj razini dogodili u zadnjih 10-ak godina, prvenstveno teroristički napad na SAD, 11. rujna 2001., potakli su međunarodnu zajednicu na pojačane aktivnosti usmjerene na suzbijanje terorizma i borbu protiv financiranja terorizma. Spomenuti događaji otkrili su i čvrstu povezanost između neprofitnog sektora i terorističkih organizacija, čime se neprofitni sektor našao u fokusu interesa međunarodnih organizacija i tijela koje se bave ovom problematikom. Ujedno je ustanovljeno da je neprofitni sektor, to jest neprofitne organizacije, pružao i direktnu i indirektnu potporu terorističkim organizacijama. Otkriveno je da neprofitne organizacije, pod krinkom prikupljanja sredstava za humanitarne, vjerske i druge svrhe, često ta sredstva u konačnici nemjenjuje teroristima kao alat koji im omogućuje provedbu njihovih aktivnosti. Osim takva svjesnog sudjelovanja u pripremi terorističkog čina, one

¹ Neprofitni sektor, engl. *Non-profit organisations* - NPO

moгу i potpuno nesvjesno biti uvučene u takve operacije pa je osobito važno raditi na globalnoj, svjetskoj razini na podizanju svijesti neprofitnog sektora o mogućoj zlouporabi u terorističke svrhe. Također, uvodno je važno naglasiti da sredstva koja se prikupljaju u neprofitnim organizacijama za financiranje terorističkih skupina mogu potjecati iz potpuno legalnoga i legitimnog izvora, čime je situacija za organizacije i institucije uključene u borbu protiv financiranja terorizma još zamršenija pa je neprofitni sektor označen kao sektor visokog rizika koji zaslužuje poseban oprez. Cilj ovomu radu bio je: otkriti osnovne razloge koji neprofitni sektor čine osobito atraktivnim za terorističke organizacije, otkriti motive koji su naveli teroriste na zaključak da je ovaj sektor pogodno tlo, kako za osiguravanje financijske potpore za svoje aktivnosti, tako i za regrutiranje mogućeg članstva, zatim utvrditi tipologije i načine kojima se koristi za zlouporabu neprofitnog sektora u terorističke svrhe i uvidjeti koje bi mjere pomogle u sprječavanju takvih aktivnosti. Pri tome su rabljene metode pretraživanja, proučavanja i uspoređivanja domaćih i stranih publikacija, knjiga, časopisa te domaće i strane zakonske regulative koja se odnosi na ovo područje.

2. OSNOVNA SHVAĆANJA NEPROFITNIH ORGANIZACIJA

Velik je broj definicija koje su nastojale pokriti vrlo širok i gotovo neiscrpan raspon djelatnosti neprofitnih organizacija. Općenito, mogu se definirati kao pravne osobe (entiteti) koji prikupljaju i distribuiraju sredstva za različite, većinom humanitarne, a također i vjerske, kulturne, obrazovne i slične svrhe.²

Usprkos širokoj paleti aktivnosti, sve one imaju neke zajedničke karakteristike koje čine njihovo osnovno određenje:

- ne posluju radi stjecanja profita,
- neovisne su državi i političkim strankama,
- promiču opće dobro.

Neprofitne organizacije važan su i vitalan društveni čimbenik, a njihova iznimna važnost za društvenu zajednicu je u tome što upotpunjuju aktivnosti Vladinih institucija i tijela i privatnog sektora te pružaju esencijalne usluge za sve one kojima su potrebne, a do njih ne mogu doći kroz institucije i mehanizme države. Neprofitne organizacije pridonose razvoju civilnog društva, demokratiziraju države i društva u cjelini, dakle stvaraju temeljne demokratske principe za funkcioniranje društva. Međutim, upravo zbog toga što djeluju na sceni koja je izvan Vladina sektora, i time su manje regulirane i kontrolirane, one

² Sukladno hrvatskom Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, (NN, 87/08) u neprofitne organizacije ubrajaju se: zaklade, fondacije, vjerske zajednice i osobe koje ne obavljaju gospodarsku djelatnost.

su vrlo često i laka meta kojom se terorističke organizacije koriste za ostvarivanje svojih ciljeva, a čega je međunarodna zajednica posebice postala svjesna nakon terorističkih napada na SAD, 11. rujna 2001. godine.

Tako je i međuvladino tijelo za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma FATF³ prepoznalo neprofitni sektor kao „krucijalnu slabu točku u globalnoj borbi protiv financiranja terorizma“. Prema većini izvora, glavni razlozi za njihovu izloženost takvoj zlouporabi jesu: javno povjerenje koje uživaju, pristup velikim izvorima novca, uporaba gotovog novca i čvrstih valuta (globalno priznatih), podružnice širom svijeta, poslovanje u onim područjima koja su izložena terorističkim aktivnostima i slično.

Iz svega naznačenog, razvidno je da je neprofitni sektor, kao element društva kroz koji se ispunjavaju različite vitalne potrebe zajednice i njenih građana, u visokom stupnju izložen opasnosti od financiranja terorizma, pa društvena zajednica mora poduzimati sve mjere i radnje kako bi spriječila podrivanje sustava i sigurnosti ljudi. To je odrednica svih relevantnih tijela koja se bave sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma, poput UN-a, FATF-a, institucija Europske unije, i sl., a velik doprinos ovakvu promišljanju međunarodne zajednice, kao što je već navedeno, dali su i teroristički napadi na SAD, 11. 9. 2001. gdje je utvrđena izravna veza između terorista i neprofitnih organizacija koje su ih financirale.⁴

3. OSNOVNA SHVAĆANJA TERORIZMA I FINANCIRANJA TERORIZMA

3.1. Terorizam

Nema jedinstvene definicije terorizma koja se primjenjuje globalno. Države članice UN-a pitanje definicije terorizma raspravljale su desetljećima. Prvu definiciju UN je dao 1937. godine navodeći da se radi o „kriminalnom činu

³ FATF- Financial Action Task Force je neovisno međuvladino tijelo, osnovano 1989. godine na forumu zemalja G7 u Parizu. Svrha mu je razvoj i promocija politika (na nacionalnom i internacionalnom nivou) za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma. FATF je tijelo koje donosi politike i procedure radi generiranja potrebne političke volje za provođenje nacionalnih zakonodavnih i regulatornih reformi u ovim područjima. FATF nadzire napredak svojih zemalja članica u implementaciji potrebnih mjera, provodi reviziju tehnika pranja novca i financiranja terorizma i mjera za borbu protiv njega te promiče donošenje i implementaciju prikladnih mjera na globalnoj razini. Pri tome surađuje s različitim međunarodnim tijelima uključenima u borbu protiv PN/FT. Danas u svom članstvu ima 31 državu i dvije međunarodne regionalne organizacije i Europsku komisiju.

⁴ Situacija u Republici Hrvatskoj u poslovanju neprofitnih organizacija je sljedeća: poslovanje neprofitnih organizacija (udruga, zaklada i fondacija) u RH definirano je temeljnim zakonima. Udruge (domaće i strane), zaklade i fondacije, moraju biti registrirane i upisane u registar koji se vodi pri Ministarstvu uprave. Nad njima se obavlja i upravni i inspeksijski nadzor, a sve su dužne voditi i poslovne knjige i sastavljati financijska izvješća, sukladno Uredbi o računovodstvu neprofitnih organizacija (čl. 3. Uredbe).

usmjerenom protiv države s namjerom stvaranja straha kod ljudi, grupa ljudi ili društva u cjelini“.

UN–ova Međunarodna konvencija za suzbijanje financiranja terorizma iz 1999. navodi da: “Kazneno djelo terorizma čini svaka osoba koja, koristeći bilo koja sredstva, izravno ili neizravno, nezakonito i voljno, nabavi ili prikupi sredstva s namjerom da se ona koriste, ili znajući da će se koristiti, u potpunosti ili djelomično, u svrhu provođenja:

a) djela koje predstavlja kazneno djelo (definirano dodatkom Konvenciji), ili:

b) bilo kojeg drugog djela kojemu je namjena prouzročiti smrt ili tešku tjelesnu ozljedu civila ili bilo koje druge osobe, koja nije aktivno uključena u situaciju oružanog sukoba, ako je svrha toga djela – po njegovoj naravi ili sadržaju – zastrašiti stanovništvo ili prisiliti neku vladu ili međunarodnu organizaciju na činjenje nekog djela ili suzdržavanje od činjenja bilo kojeg djela.“

Definicija Vijeća sigurnosti UN-a iz 2004. godine glasi: „Terorizam je svaki čin proveden s namjerom izazivanja smrti ili teških ozljeda civilima sa svrhom zastrašivanja populacije ili odvratanja vlada ili međunarodnih organizacija od poduzimanja nekog čina.“

Većina definicija može se podvesti pod zajednički nazivnik i terorizam definirati kao uporabu nezakonitog nasilja ili prijetnje nasiljem protiv civilnog stanovništva kako bi se ostvarili politički, religiozni, ideološki ili drugi ciljevi. (lat. *terror* = plašiti).⁵

Dodatna „odlika“ terorizma je ubijanje nevinih ljudi, i to na „medijski spektakularan način“, a njime se služe ekstremni religijski, nacionalistički, politički i sl. pokreti kao oblikom nasilja usmjerenom protiv civilnog stanovništva. Mnogi od tih pokreta postali su aktivni u proteklih 30-ak godina.⁶

3.2. Financiranje terorizma

„Financiranje terorizma je pružanje bilo kojeg oblika financijske potpore teroristima ili onima koji potiču, planiraju ili su uključeni u terorističke aktivnosti.“⁷

⁵ Prema rječniku stranih riječi (Klaić, 1985) teror označava izazivanje straha i trepeta, užasa, strave, jeze, primjena fizičkog nasilja do uništenja protivnika, dok terorizam označava provođenje terora, vladanje zastrašivanjem, tiranija; uništavanje protivnika najokrutnijim sredstvima (progoni, ugnjetavanja, ubijanja).

⁶ Prema Mary Kaldor (*Terrorism and regressive globalisation*, 2003., Open Democracy London, UK), najpogodnije osobe za regrutiranje u terorističke organizacije su mladići nemirnog duha, većinom školovani za zanimanja koja više ne postoje u suvremenom svijetu, koji su u nemogućnosti stupiti u brak zbog nedostatka prihoda. Članstvo u terorističkoj organizaciji daje im smisao i osjećaj važnosti u historijskom kontekstu, kao i određenu dozu uzbuđenja.

⁷(2007) An Advisory Guideline on Preventing the Misuse of Charities for Terrorist Financing, Narcotics Division, Security Bureau, Hong Kong

Definicija financiranja terorizma dana 3. Direktivom Europskog parlamenta i Vijeća⁸ glasi: „Financiranje terorizma je osiguravanje ili prikupljanje sredstava, na bilo koji način, izravno ili neizravno, s namjerom da se ona upotrijebe ili sa znanjem da će se upotrijebiti, u cjelini ili dijelom, u svrhe kaznenog djela terorizma.“⁹¹⁰

Financiranje terorizma ne obuhvaća samo financiranje konkretnih terorističkih napada nego i izgradnju cijele „mrežne strukture“ potrebne za provođenje konačnog cilja, to jest osiguravanje financijske podloge, osnivanje i strukturiranje organizacija i slično.

Za provedbu terorističkih aktivnosti potrebna su novčana sredstva, a ona prikupljena u „humanitarne“ svrhe mogu poslužiti kao dobar resurs za provođenje toga plana. Specifičnost terorističkih aktivnosti je da za takav čin nisu potrebna velika sredstva, nego da se teroristička djela velikih razmjera mogu počinuti s relativno malim iznosima novca.

Troškovi napada na SAD od 11. rujna 2001., primjerice iznosili su oko 500.000 USD, a troškovi ostalih terorističkih napada su bili i daleko manji. Problem je što se novac, tj. fondovi namijenjeni za financiranje terorističkih činova većinom nalaze u tzv. nekooperativnim zemljama, koje ne poduzimaju mjere za sprječavanje financiranja terorizma.¹¹

Iako ima svoju dugu povijest, pojam financiranja terorizma postao je aktualan u posljednjih tridesetak godina, od kada se on intenzivnije koristi kao sredstvo za ostvarivanje određenih političkih ciljeva.¹²

4. SPECIFIČNOSTI FINANCIRANJA TERORIZMA

Fenomen financiranja terorizma u različitim teoretskim razmatranjima, a isto tako i u zakonskoj regulativi zemalja, gotovo uvijek dolazi zajedno s fenomenom pranja novca. Međutim, uvijek je potrebno naglasiti vrlo bitnu činjenicu koja čini razliku između same prirode ta dva kaznena djela. Financiranje terorizma nema u svojoj biti stjecanje profita kao što je to s pranjem novca, nego je ono uvijek obojeno ideološkim, fanatičnim i sličnim razlozima

⁸ Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 2005/60/EC o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma, od 9. kolovoza 2005.

⁹ Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 2005/60/EC o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma, od 9. kolovoza 2005.

¹⁰ Definicija dana člankom 2. hrvatskog Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, 87/08) glasi: ”financiranje terorizma podrazumijeva osiguravanje ili prikupljanje sredstava, odnosno pokušaj osiguravanja ili prikupljanja sredstava, zakonitih ili nezakonitih, na bilo koji način, izravno ili neizravno, s namjerom da se upotrijebe ili sa znanjem da će biti upotrijebljena, u cijelosti ili dijelom, za počinjenje terorističkoga kaznenog djela, od terorista ili terorističke organizacije”.

¹¹ Jedna od zadaća FATF-a je i nadzirati države u smislu uspostave standarda za borbu protiv pranja novca/financiranja terorizma u tim državama. Ako FATF ocijeni da je zemlja uspostavila nedovoljne standarde, uvrštava je na listu tzv. nekooperativnih jurisdikcija, što je zapravo zadnje upozorenje prije poduzimanja kaznenih mjera, bilo direktnih (FATF-a) ili indirektnih.

¹² The Economist, June 15th, 2002, pp 11.

koji mu daju određenu apstraktnu dimenziju. Dakle, motiv ili cilj pri financiranju terorizma i pranja novca očito je različit. Suprotno procesu pranja novca, pri čemu je potrebno nelegalno stečena sredstva prikazati kao legalna, za financiranje terorizma događa se obratno: sredstva se iz potpuno legalnih izvora „angažiraju“ za financiranje terorističkog čina, kaznenog djela. Takva legalna sredstva stavljaju se na raspolaganje kriminalnim skupinama kako bi mogle počiniti teroristički čin - kazneno djelo. „Sredstva mogu potjecati direktno od određenih država ili jurisdikcija ili organizacija koje ih prikupljaju i stavljaju ih na raspolaganje teroristima.“¹³ Iz navedenih razloga, problem financiranja terorizma „nije bilo moguće riješiti jednostavnim povezivanjem ovoga djela s kaznenim djelom pranja novca.“¹⁴ Pri financiranju terorizma ne radi se o tome da je „porijeklo sredstava ono što ih čini kriminalnima, nego je to njihova upotreba, ili težnja da se upotrijebe za financiranje terorističkih činova ili pruže pomoć teroristima odnosno terorističkim organizacijama.“¹⁵

Ono pak što financiranje terorizma čini sličnim pranju novca jest to da i terorističke skupine, kao i kriminalne organizacije koje se bave pranjem novca, grade i održavaju financijsku infrastrukturu i mrežu s pomoću koje će izvršiti nekoliko faza, to jest sve potrebne radnje kako bi prikupljena sredstva završila u rukama terorista. „To znači da one moraju pronaći izvore sredstava za svoj čin, pronaći način za kanaliziranje tih sredstava te staviti sredstva na raspolaganje teroristima.“¹⁶

5. RAZLOZI POJAČANE RIZIČNOSTI NEPROFITNOGA SEKTORA U FINANCIRANJU TERORIZMA

Prema Mary Kaldor¹⁷, novi globalni terorizam razlikuje se od „starog“ tipa po svojoj „organizaciji, korištenju medija i metoda financiranja“. Zbog toga je došlo do promjene od vertikalno prema horizontalno organiziranim organizacijama ili mrežnim strukturama terorista, koje danas više teže anonimnosti (današnje terorističke organizacije rijetko preuzimaju odgovornost za počinjenje terorističkog čina, dok je nekada to bilo pravilo). Često su takve skupine organizirane kao jedno paralelno društvo sa sofisticiranom organizacijskom strukturom koja uključuje političku, militarnu, obrazovnu i javnu komponentu (često se služe novim medijima; televizijom, Internetom i sl.).

¹³ (2005) BBA-British Bankers Association-Money laundering/terrorist financing activities

¹⁴ W.C. Gilmore, *Dirty Money; The evolution of international measures to counter money laundering and the financing of terrorism*, Council of Europe Publishing

¹⁵ *Suppressing the financing of terrorism: a handbook for legislative drafting*, Washington D.C., IMF, 2003

¹⁶ W.C. Gilmore, *Dirty Money; The evolution of international measures to counter money laundering and the financing of terrorism*, Council of Europe Publishing

¹⁷ Mary Kaldor, (2003), *Terrorism as regressive globalisation*, Open Democracy, London, UK

Veza između terorističkih organizacija i neprofitnog sektora nije novost.¹⁸ Neprofitne su se organizacije i tradicionalno financirale donacijama prikupljenima od npr. podupiratelja koji imaju slična ideološka, vjerska ili politička stajališta sa svojim sunarodnjacima, a žive izvan matice zemlje, sredstvima poteklama iz kriminalnih aktivnosti i sl. jer je osobito dijaspora osjetljiva na molbe za pomoć u matičnoj državi. Takva pomoć najčešće je slana (a to je i danas) preko humanitarnih i vjerskih organizacija, ili neprofitnih organizacija.¹⁹

Sve navedeno upućuje na to da su neprofitne organizacije izložene povećanom riziku od financiranja terorizma, bilo da budu zloupotrijebljene od osoba ili drugih organizacija za financiranje i podupiranje terorističkih aktivnosti, bilo da su same osnovane s tim ciljem²⁰. Kao što je rečeno, istraga provedena u SAD-u nakon terorističkog napada 11. rujna 2001. pokazala je jasnu vezu između neprofitnog sektora i financiranja terorističkih aktivnosti al Qaeda.²¹ Zbog toga je međunarodna zajednica, nakon tog napada posvetila veću pozornost kontroli rada neprofitnih organizacija i nadzor njihovih izvora financiranja.

Neki od razloga za povećan rizik ovih subjekata u smislu izloženosti aktivnostima financiranja terorizma već su navedeni, a rizik od financiranja terorizma je i veći ako se radi o organizacijama koje pružaju pomoć i sudjeluju u programima i projektima u više zemalja, doniraju sredstva u inozemstvo, rade s novcem ili ga osiguraju za druge neprofitne organizacije koje djeluju u inozemstvu i sl. Dakle, njihova međunarodna dimenzija čini ih još izloženijim riziku od financiranja terorizma, posebice zato što takve mreže neprofitnih organizacija (koje djeluju u različitim zemljama svijeta) „koriste sofisticirane načine za prikupljanje i transferiranje sredstava iz jednog dijela svijeta u drugi“²² i što ih je teško djelotvorno kontrolirati i nadzirati.

Također, rizik je veći ako neprofitne organizacije: djeluju u regijama u kojima su terorističke aktivnosti, ako se koriste alternativnim sustavima prijenosa

¹⁸ Jeroen Gunning u knjizi *Countering the financing of terrorism*, poglavlje 5., navodi da su se različite organizacije, poput IRA-e, Hamasa, Hezbollaha i Tamiških tigrova već dugo godina koristile tim *modusom operandi*. Ono što je novo jest predanost međunarodne zajednice da taj problem riješi, a što je potvrđeno i tekstom Rezolucije Vijeća sigurnosti br. 1373, kojim se od zemalja članica traži da „preveniraju i suzbijaju financiranje terorističkih napada“.

¹⁹ Opasnost zloupotrebe humanitarnih organizacija naglašavaju i Tim Parkman i Gill Peeling u knjizi *Countering Terrorist Finance*, 2007, Gower Publishing, Burlington, USA

²⁰ Tako Smjernice za neprofitne organizacije koje je donijela australska vlada navode da terorističke organizacije često kreiraju „front organizaciju“ koja nudi humanitarne usluge. Takve organizacije potom traže pomoć lokalnih neprofitnih organizacija kako bi povećali humanitarne fondove ili bivaju „unajmljene“ od lokalnih neprofitnih organizacija za pružanje usluga. U takvim slučajevima, front organizacije mogu preusmjeriti dio ili cijela sredstva primljena od strane neprofitnih organizacija u svrhe financiranja terorističkih aktivnosti.

²¹ Al Qaeda (hrv. Baza) je prema Wrightu, Schneckeneru i Burkeu, teroristička organizacija osnovana 1988/89. godine u području između Afganistana i Pakistana radi regrutiranja osoba za sudjelovanje u jihadu - svetom ratu protiv sovjetske invazije.

²² S. Sulaiman, A. Kumar, (2009), *Modes and strategies of terrorist financing in South Asia*, Expert talk, World Check Singapore

novca umjesto regularnih (npr. *hawala*)²³, angažiraju druge osobe ili neprofitne organizacije za pružanje usluga, nisu u mogućnosti provoditi direktan nadzor svojih programa i projekata i sl.²⁴

Prema FATF-ovoj Interpretativnoj noti uz Posebnu preporuku VIII²⁵ razlozi za pojačan rizik koji prati NPO sektor u financiranju terorizma leži u činjenici da „takve organizacije uživaju javno povjerenje, raspolažu značajnim izvorima sredstava i često obavljaju svoje poslove u gotovini“. Isto tako, kao što je rečeno, mnoge od njih su globalno prisutne što također povećava rizik od izloženosti financiranju terorizma, slabo su i nedovoljno nadzirane od strane vlada (registracija, vođenje evidencija, obavješćivanje i nadzor) te stoga terorističke organizacije koriste ove karakteristike NPO sektora kako bi se infiltrirale u taj sektor i iskoristile ga za svoje svrhe.

Neprofitne organizacije moraju biti svjesne razine rizika od financiranja terorizma kojemu mogu biti izložene, a u slučaju postojanja rizika, moraju provesti mjere za preveniranje i otklanjanje istoga. Neke mjere koje pomažu neprofitnim organizacijama u smanjivanju izloženosti riziku od financiranja terorizma su: dobro poznavanje klijenata s kojima posluju te trećih strana s kojima posluju, redovita provjera da li su klijenti ili treće osobe uvrštene na liste terorista i slično.

Sve osobe uključene u njihov rad, od uprave do osoblja i volontera, moraju biti svjesne razine rizika kojemu takva organizacija može biti izložena u financiranju terorizma.

„Ovu izloženost riziku, neprofitni sektor također može iskoristiti i kao priliku za jasno definiranje svoga područja djelovanja, odgovornosti i položaja u društvu.“²⁶

6. TIPOLOGIJE I NAČINI FINANCIRANJA TERORIZMA KROZ NEPROFITNI SEKTOR

Nastojeći poopćiti načine na koje teroristi najčešće zloupotrebljavaju neprofitne organizacije, dolazimo do tri najčešća načina; (i)traženjem financijske potpore od takvih organizacija, (ii)osnivanjem takvih organizacija s prikriivenom svrhom financiranja terorizma ili (iii)ubacivanjem lojalnih osoba u takve organizacije.²⁷

Sukladno naznačenome, uloga humanitarnih i vjerskih organizacija u procesu financiranja terorizma može biti trojaka: bilo da su (i)donatori ili

²³ Hawala je oblik ilegalnog transfera novca osobito raširen na Bliskom istoku, Sjevernoj Africi i Južnoj Aziji

²⁴ (2009), *Safeguarding your organization against terrorism financing*, Guidance for non-profit organizations, Australian Government

²⁵ FATF-GAFI, *Interpretative Note to Special Recommendation VIII: Non Profit Organizations*

²⁶ P. C. Weber, *Terrorism and Philantropy*, Indiana University, USA

²⁷ Mary Kaldor, (2003.), *Terrorism as Regressive Globalisation. Open Democracy*.

prikupljači sredstava za terorističke svrhe, bilo da su (ii)osnovane od radikalnih skupina za prikupljanje novca za financiranje terorističkih aktivnosti ili da su (iii) ih zloupotrijebili bez njihova znanja teroristi.²⁸

Neki obrasci ponašanja u poslovanju koji osobito upućuju na povećan rizik od pranja novca kroz neprofitni sektor jesu: postojanje mreže NPO-a s neobjašnjivim vezama a koje posluju na istoj adresi, imaju isti upravljački kadar ili personal, postojanje određenog broja NPO-a koji se koriste uslugama istog „gatekeepera“²⁹. NPO ima neadekvatne uvjete poslovanja, a sudjeluje u velikim financijskim tijekovima (*shell*, engl. školjka) ili papirmate NPO.³⁰

Ovdje treba istaknuti razloge koji karitativne i vjerske organizacije izdvajaju od ostalih i čine ih osobito plodnim tлом za potencijalno kazneno djelo financiranja terorizma. Terorističke skupine vide te organizacije kao dobar medij za širenje svojih ideala među potencijalnim simpatizerima a time i za motivaciju simpatizera na doniranje sredstava za takve svrhe. Prikupljanje je sredstava olakšano jer ljudi imaju jednaka ideološka ili vjerska uvjerenja, kao i nezadovoljstvo situacijom u kojoj se nalaze i druge slabosti i propulzivnosti država i društava. Ideološka indoktrinacija koja tada prati pružanje socijalne, ekonomske i druge vrste pomoći u takvim organizacijama, pomaže regrutiranju radikalnog dijela populacije za različita sudjelovanja u terorističkom činu.

7. MJERE ZA SPRJEČAVANJE FINANCIRANJA TERORIZMA U NEPROFITNOM SEKTORU

7.1. Transparentnost poslovanja NPO sektora - kao mjera prevencije

Transparentno poslovanje pomaže neprofitnim organizacijama u borbi protiv infiltracije terorista u te organizacije i protiv zlouporabe organizacije za financiranje terorističkog čina. „Kako bi izbjegle zlouporabu, važno je da neprofitne organizacije provode svoje financijske transakcije kroz regulirane financijske institucije poput banaka, da se vrši provjera upravljačkog kadra, osoblja i volontera, vode izvješća o pruženoj pomoći, te evidencije o trećim osobama koje su bile uključene u poslovanje, rade tekuće provjere pomoći koja se dodjeljuje, izvještavaju FIU o sumnjivim aktivnostima i sl.“³¹

Uz to, države i vlade trebaju raditi na podizanju razine svijesti o opasnostima koje mogu proizići iz povezanosti NPO sektora s terorističkim organizacijama te zabraniti poslovanje s onim humanitarnim i drugim organizacijama za koje je poznato da su zapravo prikrivene terorističke organizacije. Također, trebaju javnosti objasniti potencijalne opasnosti koje su

²⁸ Prema P. C. Weber, *Terrorism and Philanthropy*, Indiana University, USA

²⁹ Gatekeeperi - savjetodavci za izbjegavanje zakona

³⁰ T. Parkman, G. Peeling (2007), *Countering Terrorist Finance*, Gower Publishing, Burlington, USA

³¹ (2009) *Safeguarding your organisation against terrorism financing*, A guidance for non-profit organisations, Australian Government

vezane uz poslovanje neprofitnog sektora koristeći se izvorima kao što su FATF, UN i slično.

Poradi što veće transparentnosti poslovanja kao i u svrhu umanjivanja rizika od zlouporabe u svrhu terorističkih aktivnosti, NPO sektor bi trebao:

- „imati dobru upravljačku strukturu i transparentno financijsko poslovanje
- poznavati donatore i korisnike svojih usluga
- obavještavati financijsko obavještajne jedinice o sumnjivim transakcijama“.³²

Europska komisija izdala je 2005. godine „pravila ponašanja“ (*Code of conduct*) za neprofitne organizacije poradi veće transparentnosti u njihovu poslovanju i sprječavanja zlouporabe u svrhu financiranja terorizma, čime je postavila pravila ponašanja koja očekuje od strane svih organizacija neprofitnog sektora u zemljama članicama Europske unije. Tim pravilima propisano je da organizacije neprofitnog sektora moraju donositi godišnja financijska izvješća, voditi evidencije o bilješkama sa sastanaka sa povjerenicima i provoditi potpunu i točnu reviziju korištenja fondova. Ti podaci moraju biti dostupni inspektorima iz nadzornih tijela na njihov zahtjev. Međutim, „pravila ponašanja“ naišla su na otpor i velike kritike u krugovima neprofitnog sektora posebice zbog činjenice da je taj sektor vrlo „šarolik“ te je bilo nejasno koji tipovi organizacija moraju primjenjivati koja pravila.^{33, 34}

7.2. Mjere koje trebaju poduzeti regulatorna i nadzorna tijela

Nadzor i regulacija neprofitnog sektora u prošlim vremenima bila je vrlo ograničena. Može se ustvrditi da je taj sektor bio slabo ili gotovo nikako nadziran i reguliran. Sukladno Interpretativnoj noti FATF-a uz Posebnu preporuku VIII. koja se odnosi na NPO sektor, države bi trebale, koristeći se raspoloživim izvorima informacija, izvršiti pregled NPO sektora i imati pravovremene informacije o njihovim aktivnostima, veličini i drugim relevantnim karakteristikama. Također bi trebale periodički ponoviti procjenu toga sektora pregledom ažurnih informacija. Sukladno veličini i obujmu te sukladno procjeni rizika koji prati taj sektor, države bi trebale: imati jasne politike kojima se

³² (2007) *An Advisory Guideline on Preventing the Misuse of Charities for Terrorist Financing*, Narcotics Division, Security Bureau, Hong Kong

³³ Poulomi Mrinal Saha (2005), *The ECs NGO code of conduct-Unwelcome regulations*, Ethical Corporation, London, UK

³⁴ U Republici Hrvatskoj preduvjet za poslovanje neprofitnih organizacija je otvaranje računa u poslovnim bankama preko kojih su dužne obavljati sva svoja plaćanja. Na taj način, neprofitni sektor podliježe svim mjerama za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, kao i ostali klijenti banaka, jer su banke dužne, provoditi iste mjere prilikom otvaranja i vođenja spomenutih računa. Također, u slučajevima kada uoče bilo kakvu sumnju na pranje novca/financiranje terorizma dužne su o istome obavijestiti Ured za sprječavanje pranja novca sukladno Zakonu.

promiču transparentnost, integritet i povjerenje u NPO sektor, raditi na podizanju svijesti o izloženosti ovoga sektora potencijalnoj zlouporabi od terorista te razviti i definirati najbolje prakse protiv financiranja terorizma. Isto tako, države trebaju osigurati adekvatan nadzor ovoga sektora.³⁵

8. ULOGA MEĐUNARODNE ZAJEDNICE U BORBI PROTIV FINANCIRANJA TERORIZMA

8.1. FATF

FATF, kao međunarodno tijelo za uspostavu standarda u području borbe protiv pranja novca/financiranja terorizma, razvio je 40 preporuka za borbu protiv pranja novca, i poslije terorističkog napada na SAD, 11. rujna 2001. proširio je svoje djelovanje i na borbu protiv financiranja terorizma, jer su ministri financija zemalja G7 pozvali FATF na donošenje preporuka za sprječavanje financiranja terorizma te je doneseno 9 posebnih preporuka za sprječavanje financiranja terorizma.

Posebna preporuka VIII, predstavlja međunarodni standard za borbu protiv iskorištavanja NPO sektora u terorističke svrhe. Sukladno toj preporuci, zemlje moraju izvršiti pregled svoje zakonske regulative i utvrditi njenu primjenjivost na entitete koji mogu biti korišteni u svrhu financiranja terorizma. Naglašava se osobita izloženost neprofitnog sektora aktivnostima financiranja terorizma te se od država traži da spriječe njihovu zlouporabu u te svrhe. Cilj preporuci je sprječavanje da NPO sektor bude iskorišten od terorista igrajući ulogu legitimnih pravnih entiteta, iskorištavajući legitimne entitete za provođenje aktivnosti vezanih za financiranje terorizma ili prikazuju sredstva za terorističke aktivnosti kao sredstva za legitimne svrhe.

FATF je 2002. godine izradio i dokument koji donosi najbolju praksu u borbi protiv financiranja terorizma u NPO sektoru i Interpretativnu notu uz Posebnu preporuku VIII. u 2006. godini.

„Zanimljivo je da FATF u svoje mjere iz 1990-ih niti u preporuke iz 1996. godine nije uvrstio problem financiranja terorizma“.³⁶

Prije terorističkog napada na SAD, 11. rujna 2001., FATF nije bavio pitanjima sprječavanja financiranja terorizma. Međutim, nakon toga čina dobio je mandat za proširivanje svog djelokruga i na ovaj subjekt.

³⁵ Sukladno hrvatskom ZSPNFT, NN, 87/08, kada tijela za nadzor nad djelovanjem neprofitnih organizacija, tijekom obavljanja nadzora iz svojih ovlasti utvrde razloge za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma u vezi s djelovanjem neprofitne organizacije, njenih članova ili s njima povezanih osoba - obvezna su bez odgađanja o tome pismeno obavijestiti Ured za sprječavanje pranja novca.

³⁶ W. C. Gilmore (2004), *Dirty Money: The evolution of international measures to counter money laundering and the financing of terrorism*, Council of Europe Publishing

8.2. UJEDINJENI NARODI (UN)

Ujedinjeni narodi donijeli su u razdoblju između 1970. i 1999. deset konvencija i protokola u vezi s terorizmom.

Godine 1999. donesena je Međunarodna konvencija o suzbijanju financiranja terorizma, čime je naglašena potreba stvaranja snažne međunarodne koalicije za borbu protiv financiranja terorizma. Ta konvencija obvezuje države da poduzimaju mjere za sprječavanje i suzbijanje izravnog i neizravnog financiranja terorističkih aktivnosti od skupina koje se deklariraju karitativnima i onih koje su same uključene u nezakonite aktivnosti, kao što je trgovina drogom i oružjem. „Konvencija osigurava i mehanizme identifikacije, zamrzavanja i oduzimanja sredstava iz nezakonitih fondova i njihovu raspodjelu među državama čiji se kriteriji određuju prema okolnostima slučaja.“³⁷ Prije donošenja Konvencije, „praćenje, zamrzavanje i konfiskacija terorističkih fondova nije bila pokrivena međunarodnim ugovorima koji su se bavili ozbiljnim oblicima kriminaliteta.“³⁸

Isto tako, Vijeće sigurnosti UN-a donijelo je nakon terorističkog napada na SAD, Rezoluciju 1373 (2001.) i njome je naglasilo značenje sprječavanja financiranja terorizma kao prijetnje međunarodnom miru i sigurnosti. Donošenjem Rezolucije utvrđena je obveza svim zemljama članicama, pa i onima koje još nisu ratificirale sve najvažnije konvencije o terorizmu, „da postanu što je prije moguće potpisnici međunarodnih konvencija i protokola koji se odnose na terorizam.“³⁹ Ona je pravno obvezujući međunarodni dokument za prevenciju i suzbijanje financiranja terorističkih činova

Istodobno „postojanje Međunarodne konvencije i rezolucije 1373 Vijeća sigurnosti UN-a pridonosi konfuziji jer je nejasno koji od ta dva izvora primijeniti u konkretnoj situaciji.“⁴⁰

UN je također formirao Konsolidiranu listu koja pomaže obveznicima u prepoznavanju sumnjivih klijenata i entiteta te olakšava borbu protiv financiranja terorizma. Konsolidirana lista sadržava sve osobe i entitete koji su pod sankcijama Vijeća sigurnosti UN-a.

Međutim, i one organizacije ili osobe koje nisu uvrštene na UN-ovu Konsolidiranu listu, mogu od suda biti proglašene terorističkim organizacijama/teroristima ako istraga pokaže da je organizacija odnosno osoba bila direktno uključena u pripremu, planiranje, pomaganje ili omogućavanje činjenja terorističkog čina, bez obzira na to je li se teroristički čin dogodio ili ne.

³⁷ D. Derenčinović (2005), *Prilog cost-benefit analizi mjera za suzbijanje financiranja terorizma*, Pravo i porezi, Zagreb

³⁸ W. C. Gilmore (2004), *Dirty Money: The evolution of international measures to counter money laundering and the financing of terrorism*, Council of Europe Publishing

³⁹ S. Šegvić (2006), *Međunarodni terorizam u hrvatskom zakonodavstvu i sudskoj praksi*, Hrvatska pravna revija, Zagreb

⁴⁰ D. Derenčinović (2005), *Prilog cost benefit analizi mjera za suzbijanje financiranja terorizma*, Pravo i porezi, Zagreb

Stoga neprofitne organizacije moraju biti dodatno oprezne i osigurati da ne pružaju sredstva organizacijama koje su sumnjive zbog terorističkih aktivnosti.

8.3. EUROPSKA UNIJA

Borba protiv terorizma bila je na tlu Europske unije već duže vrijeme, pa je tako 1975. godine Europsko vijeće osnovalo tzv. Trevi grupu kao forum za suradnju ministarstva unutarnjih poslova i policijskih služba u razmjeni informacija o terorističkim aktivnostima pa je isto tako, Ugovorom iz Amsterdama 1997. godine spomenula da je cilj Unija pružati visok stupanj sigurnosti svojim građanima.

Vijeće Europe donijelo je konvenciju o pranju, traganju, privremenom oduzimanju imovinske koristi stečene izvršenjem kaznenog djela i o financiranju terorizma, tzv. Varšavsku konvenciju (sastavljenu 2005. godine u Varšavi).

Osim toga, Europski parlament i Vijeće donijeli su tri direktive, od kojih se prve dvije nisu bavile problematikom financiranja terorizma. Tek 3. Direktiva, donesena 2005. godine, pozabavila se tim pitanjem. Odredbe Prve direktive o sprječavanju pranja novca iz 1991. godine⁴¹ uglavnom su bile utemeljene na tadašnjim preporukama FATF-a pa se nisu doticale problematike financiranja terorizma. Ta direktiva zamijenjena je 2001. godine Drugom direktivom Europskog parlamenta i Vijeća⁴², koja je proširila broj obuhvaćenih kaznenih radnji na koje se primjenjuje i krug obveznika; međutim, kao ni prethodna, nije u svom fokusu imala područje financiranja terorizma.

Kao posljedica znatnih izmjena i proširenja dosega FATF-ovih preporuka u 2003. godini, Europska unija donijela je 2005. godine Treću direktivu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma⁴³, s rokom za implementaciju do 2007. godine. Ta direktiva uključila je odredbe o financiranju terorizma i proširila je svoju primjenu na sve financijske transakcije koje se mogu povezati s terorističkim aktivnostima.

Iako Treća direktiva među obveznike primjene i provedbe mjera za sprječavanje pranja novca nije izrijekom navela i pripadnike neprofitnog sektora, „EU potiče neprofitni sektor na provođenje pojačanih mjera koje osiguravaju transparentnost u njihovom svakodnevnom poslovanju, a osim toga, obvezuje države i na kvalitetan i redovit nadzor nad ovim sektorom.“⁴⁴

Zanimljivo je da Europska unija nije promptno reagirala nakon terorističkih napada na SAD 2001. godine, nego su je tek teroristički napadi na

⁴¹ Direktiva 91/308/EEC

⁴² Direktiva 2001/97/EC

⁴³ Direktiva 2005/60/EC

⁴⁴ Europe, Summaries of EU legislation, Justice, freedom and security, Fight against terrorism, Combating terrorist financing: enhancement of national-level coordination and greater transparency of the NPO sector

Madrid (2003.) i London (2005.) potaknuli na bolju regulaciju i veću harmonizaciju borbe protiv financiranja terorizma iako je poznato da nekoordiniranost zemalja i neujednačenost zakonske regulative pridonosi premještanju terorista u manje regulirana područja. Tako je stroga zakonska regulativa u SAD-u pridonijela pomicanju fokusa terorista na europsko područje.⁴⁵

8.4. SAD

Iako financiranje terorizma nije nova pojava, teroristički napadi 11. rujna 2001., bili su prijelomni trenutak s kojim je započela „nova era“ u borbi protiv financiranja terorizma, a SAD je postao glavni čimbenik globalne koalicije protiv terorizma. Tako je 23. rujna 2001., SAD donio izvršnu uredbu 13224 kojom je određeno zamrzavanje financijskih sredstava na računima osoba koje su sudjelovale u organizaciji, pripremi i izvođenju napada.

Također, razvile su i strategiju za borbu protiv financiranja terorizma „ne samo da bi se procesuirali već počinjeni zločini, nego i da se preduhitre teroristi u eventualnom počinjenju zločina.“⁴⁶

8.5. HRVATSKA

Republika Hrvatska ratificirala je UN-ovu Međunarodnu konvenciju o suzbijanju financiranja terorizma (2003.), isto tako Europsku konvenciju o suzbijanju terorizma (2003.) i Protokol o izmjenama i dopunama Europske konvencije o suzbijanju terorizma (2005.), Konvenciju Vijeća Europe o sprječavanju terorizma (2008.), Konvenciju Vijeća Europe o pranju, traganju, privremenom oduzimanju i oduzimanju prihoda stečenog kaznenim djelom te o financiranju terorizma (2008.) i Dodatni Protokol uz Konvenciju o transferu osuđenih osoba (2008.).

Godine 2008. donijela je i novi Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma u potpunosti usklađen s odredbama Treće direktive Europskog parlamenta i Vijeća i 40+9 preporuka FATF-a. Budući da Treća direktiva ne imenuje izrijekom pripadnike NPO sektora obveznicima primjene i provedbe mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, isto je učinjeno i hrvatskim Zakonom. Međutim, člankom 3. Zakona definira se pojam drugih pravnih osoba i s njima izjednačenih subjekata te ubraja neprofitne organizacije, dakle udruge, zaklade, fundacije, vjerske zajednice i druge osobe koje ne obavljaju gospodarsku djelatnost te u slučaju da obveznici navedeni u članku 4. Zakona obavljaju bilo kakve poslove s „drugim pravnim osobama i s njima izjednačenim subjektima“, obvezuje obveznike na provođenje svih

⁴⁵ Prema knjizi *Terrorism Financing and State Responses*, poglavlje 10. autorice Lorette Napoleoni

⁴⁶ D. Stipetić (2005), Nadzor financijskih tokova terorizma, Hrvatski vojni

potrebnih mjera i radnji za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. Isto tako, sukladno članku 87. istog Zakona, ako tijela za nadzor nad djelovanjem neprofitnih organizacija tijekom obavljanja nadzora iz svojih ovlasti utvrde razloge za sumnju na pranje novca i financiranje terorizma u vezi s djelovanjem neprofitne organizacije, njenih članova ili s njima povezanih osoba - dužni su o tome bez odgađanja pisano obavijestiti Ured za sprječavanje pranja novca, koji će (ako procijeni da postoje razlozi za sumnju) započeti prikupljanje i analiziranje podataka, informacija i dokumentacije u skladu sa svojim zadaćama i ovlastima.

9. ZAKLJUČAK

Napori međunarodne zajednice u velikom su dijelu rezultirali podizanjem razine svijesti o izloženosti neprofitnog sektora opasnosti od zloporabe i financiranja terorizma te o važnosti preglednosti njihova poslovanja.

Svi relevantni međunarodni dokumenti iz ovoga područja, svrstali su NPO sektor u visoko- rizičnu skupinu djelatnosti u smislu financiranja terorizma pa je regulatornim i nadzornim tijelima država skrenuta pozornost na povećanu rizičnost ovog sektora i obvezne mjere koje je potrebno poduzimati kako bi se smanjio rizik koji ih prati..

Kvalitetan periodički nadzor nad provođenjem mjera i radnji za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma u neprofitnom sektoru (izravno ili posredno), omogućuje smanjivanje rizika od financiranja terorizma koji prati taj sektor te mu je potrebno pokloniti posebnu pozornost. Uz periodički i redoviti nadzor, sukladno situaciji, potrebno je provesti i ciljani nadzor nad radom pripadnika ovog sektora sukladno analizi i procjeni rizika i okolnostima koje mogu nastati. Važnost revizije i nadzora naglašava i VIII. Posebna preporuka FATF-a koja se bavi neprofitnim sektorom.

Posebno je važno nadzirati korištenje sredstavima koja „prolaze“ kroz neprofitni sektor. Dakle, važno je znati tko su donatori, u koje se svrhe sredstva prikupljaju, jesu li korištena sukladno naznačenoj svrsi i tko su krajnji korisnici prikupljenih sredstava, kao i otkriti moguća transferiranja sredstava u neke druge svrhe ili drugim korisnicima.

Isto tako, regulatori trebaju voditi računa o tome da entiteti u neprofitnom sektoru posluju sukladno svrsi zbog koje su osnovani, što treba biti razvidno iz godišnjih financijskih izvješća subjekata iz ovoga sektora. Uz to, važna je i razmjena informacija između regulatora i tijela progona, i obratno, radi što veće efikasnosti sustava za borbu protiv financiranja terorizma u cjelini.

Na prethodno opisan način dobit će se i uvid u efikasnost i funkcionalnost zakonodavne osnove na temelju koje neprofitni sektor obavlja svoju djelatnost pa i zakonske regulative koja uređuje sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma te će se na temelju iskustva u praksi sustav moći dodatno poboljšavati i ažurirati.

Također, posebnu pomnu potrebno je posvetiti i licenciranju i registraciji entiteta iz NPO sektora jer se u toj inicijalnoj fazi također mogu uočiti mnogi nedostaci.

Entiteti iz NPO sektora pak moraju poduzeti sve preventivne mjere kako bi spriječili zlouporabu ili manipulaciju od terorista ili terorističkih organizacija. U preventivne mjere svakako valja ubrojiti i trening osoblja kojim će se prvenstveno podići razina svijesti o veličini i opasnosti problema financiranja terorizma i s posljedicama koje on može donijeti.

LITERATURA:

KNJIGE

Biersteker, T. J., Eckert, S. (2007), *Countering the Financing of Terrorism*, Routledge

Gilmore, W. C., *Dirty Money; The evolution of international measures to counter money laundering and the financing of terrorism*, Council of Europe Publishing

Giraldo, J. K., Trinkunas, H. A. (2007), *Terrorism Financing and state responses*

Parkman, T., Peeling, G. (2007), *Countering Terrorist Finance*, Gower Publishing, Burlington, USA

ČLANCI

(2007) An Advisory Guideline on Preventing the Misuse of Charities for Terrorist Financing, Narcotics Division, Security Bureau, Hong Kong

(2005) BBA-British Bankers Association-Money laundering/terrorist financing activities

Derenčinović, D., (2005) Prilog cost-benefit analizi mjera za suzbijanje financiranja terorizma, Pravo i porezi, Zagreb

Europe, Summaries of EU legislation, Justice, freedom and security, Fight against terrorism, Combating terrorist financing: enhancement of national-level coordination and greater transparency of the NPO sector

FATF-GAFI „Combating the Abuse of Non-Profit Organisations

FATF-GAFI, Interpretative Note to Special Recommendation VIII: Non Profit Organizations

Financial Action Task Force on Money Laundering (2007), Methodology for Assessing Compliance with the FATF 40 Recommendations and the FATF 9 Special recommendations.

Kaldor, Mary. (2003.) Terrorism as Regressive Globalisation. *Open Democracy*

Poulomi Mrinal Saha (2005) The ECs NGO code of conduct- Unwelcome regulations, Ethical Corporation, London, UK

(2009) Safeguarding your organization against terrorism financing, Guidance for non-profit organizations, Australian Government

Stipetić, D. (2005), Nadzor financijskih tokova terorizma, Hrvatski vojnik

Suppressing the financing of terrorism: a handbook for legislative drafting, Washington D:C:, IMF, 2003

Sulaiman, S., Kumar, A. (2009) modes and strategies of terrorist financing in South Asia, Expert talk, World Check Singapore

Šegvić, S. (2006), Međunarodni terorizam u hrvatskom zakonodavstvu i sudskoj praksi, Hrvatska pravna revija, Zagreb

Weber, P.C, , Terrorism and Philantropy, Indiana University, USA

The Economist, June 15th, 2002, pp 11

PRAVNO UREĐENJE

Direktiva 91/308/EEC Europskog parlamenta i Vijeća o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca

Direktiva 2001/97/EC kojom se mijenja Direktiva 91/308/EEC,

Direktiva 2005/60/EC Europskog parlamenta i Vijeća 2005/60/EC o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma, od 9. kolovoza 2005.

Zakon o potvrđivanju Međunarodne konvencije o suzbijanju financiranja terorizma (NN-Međunarodni ugovori 16/03).

Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN 87/08)

MREŽNE STRANICE

<http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/> (01.-09.10.2009)

<http://www.fatf-gafi.org/dataoecd/16/54/40339628.pdf> (01.-09.10.2009.)

http://www.fatf-gafi.org/document/9/0,3343,en_32250379_32236920_34032073_1_1_1_1,00.html (24.9.-9.10.2009)

Žana Pedić, M. Sc.

Zagreb

E-mail: zana.pedic@gmail.com

NON-PROFIT SECTOR AND THE RISK OF TERRORISM FINANCING

Summary

In the Article which deals with the risk of the Terrorism Financing associated with the Non-profit sector, following notions have been stated: term and definition of Non-profit organizations, Terrorism and Financing of Terrorism, reasons that make Non profit sector exposed to the risk of Terrorism Financing, Typologies and methods of misusing Non profit sector for the Terrorism Financing, measures for suppressing Terrorism Financing and the role of international community in the fight against Terrorism Financing

Key words: Terrorism, Terrorism Financing, Terrorism Financing Risk, Non Profit Sector, Typologies and Methods of Terrorism Financing

JEL classification: L39